

Kärkikolmion takaa

Kuljettaja ohitti pysähtymättä suojatien eteen pysähtyneen auton ja törmäsi risteyksessä kärkikolmion takaa tulleen henkilöauton kylkeen. Kolari käynnisti prosessin, joka kesti kaksi vuotta ja seitsemän kuukautta.

OLAVI LEMPINEN
ANTTI NIKUNEN, piirros

Sari lähestyi vilkasliikenteistä risteystä. Hänen tarkoituksenaan oli jatkaa ajoaan suoraan. Niin sanottu kärkikolmio-liikennemerkki osoitti hänen tulevan väistämisvelvollisuussuunnasta. Oikealta tuleva katu oli yksisuuntainen ja siinä oli kaksi ajokaistaa.

Oli ruuhka-aika, ja kaksikaistais- ta katu kulkui autoja jatkuvana virtana, joten Sari joutui pysäyttämään oman ajoneuvonsa.

Kului jonkin aikaa. Sitten oikealta tulevan kadun vasemmalla kaistalla oleva auto pysähtyi ennen suojatietä. Se ei tapahtunut jalankulkijoiden vuoksi vaan siksi, että jatkaessaan matkaa auto olisi joutunut pysähtymään lain vastaisesti risteysalueelle. Ajokaistalla oleva jono oli pysähtynyt juuri risteyksen jälkeen.

Suojatien eteen ennen risteystä pysähtyneen auton kuljettaja näytti Sarille kädellään merkin, että tämä voisi jatkaa ajamistaan ja ylittää risteyksen.

Sari lähti liikkeelle ja saapui risteysalueelle. Hänen autonsa keula oli jo poistumassa risteysalueelta, kun törmäys tapahtui. Kaksikaistaisen tien oikeanpuoleista kaistaa

ajanut auto osui suoraan Sarin kuljettaman auton oikeanpuoleiseen kylkeen.

Kummankin osapuolen vauhti oli hiljainen. Sari ei edes ehtinyt koskea jarrupolkimeen, vastapuoli ehkä hieman. Sarin auto pysähtyi risteyksen toiselle puolelle, vastapuolen risteykseen, keula Sarin auton hieman oikealle kääntämänä.

Mitä päälissä sanotaan?

Sari ei noudattanut liikennemerkkin velvoitetta, jonka virallinen nimi on ”Väistämisvelvollisuus risteyksessä”. Sillä osoitetaan, että risteykseen tulevan ajoneuvon on väistettävä ajoneuvoja ja raitiovaunuja, jotka saapuvat risteykseen risteävältä tieltä tai etuajo-oikeutetulta suunnalta. Ja sieltä suunnasta kolarin toinen osapuoli Leena saapui.

Asiassa oli kuitenkin yksi mutta. Hetkeä ennen törmäystä Leena oli syyllistynyt tieliikennelain 32 §:n vastaiseen toimintaan ohittamalla suojatien eteen pysähtyneen ajoneuvon pysähtymättä. Sellainen ei ole luvallista paitsi silloin, kun ohittajan ja ohitettavan väliin jää suojakorke tai liikenteestä vapaa tyhjä ajokaista, tai liikennettä ohjataan paikalla liikennevaloin tai liikenteen ohjaajan toimesta.

Paikalle sattumalta saapuneen moottoripyöräpoliisin kuulustelukertomuksen mukaan Sari tote- si Leenan olevan ”varmasti syyllinen”. Leenan hän kertoi sanoneen, ”ettei hänelle ollut koskaan tällaista tapahtunut, eikä hän näin ollen osaa sanoa syyllisyydestä mitään”.

Molemmat autot oli vakuutettu samassa yhtiössä. Moottoripyöräpoliisi kehotti molempia osapuolia ottamaan yhteyttä vakuutusyhtiön- sä vahinkotarkastajaan.

Poliisi teki itselleen silmämääräisen luonnoksen tapahtumasta, mutta ei virallista ilmoitusta, ”koska osapuolet näyttivät sopivan asian keskenään”. Saatuaan suojatien eteen pysähtyneen Eskon henkilötiedot ylös konstaapeli luovutti ne Sarille.

Mutta konstaapeli erehtyi. Sopimista ei tapahtunutkaan. Seuraavana päivänä Leena meni poliisi- asemalle ja vaati kolarin virallista tutkintaa.

Syyttömästä syylliseksi

Molemmat osapuolet palkkasivat asianajajikseen tunnetut juristit. Käsitellyä alioikeudessa alkoi kahdeksan kuukautta kolarin jälkeen. Syyttäjän näkemyksen mukaan molemmat olivat syyllisiä yhteenajoon.

Esko toisti alioikeudessa poliisitutkinnassa kertomansa. Hän oli pysähtynyt ennen risteystä olevan suojatien eteen, koska matkan jatkaminen risteuksen toiselle puolelle ei olisi ollut mahdollista siellä seisovan jonon vuoksi. Hän antoi kärkikolmion takaa seisovalle Sarille kädellään merkin, että tämä voi ryhtyä ylittämään risteystä. Naisen ohjaama auto lähti ”hiljaa ylittämään risteystä, mutta kun oli ehtinyt hiukan yli risteuksen keskikohdan, tuli oikealla puolellani olevaa kaistaa henkilöauto ja törmäsi risteyksessä olevan henkilöauton sivun keskikohdalle”.

Sarin asianajajan mukaan tilanne oli ollut täysin ennalta-arvaamaton – siis suojatien eteen pysähtyneen ajoneuvon ohittaminen pysähtymättä.

Leenan asianajaja lähti taas siitä, että Sari ei ollut noudattanut Väistämisvelvollisuus risteyksessä -liikennemerkkiä.

Alioikeus ratkaisi jutun siten, että Leena todettiin törmäykseen yksin syylliseksi.

Hänen liikennesääntöjen vastainen toimintansa välittömästi ennen yhteenajoa ei ollut Sarille ennalta-arvattavaa. Tähän tuomioon Leena ei tyytynyt, vaan valitti asiassa hovioikeuteen.

Hovioikeus muutti alioikeuden päätöstä siten, että se katsoi molemmat osapuolet syylliseksi kolariin. Molemmat olivat rikkoneet tie-

liikennelakia, joten näin asiaa tarkastellen päätös tuntui loogiselta.

Mutta siitä ei loppujen lopuksi ollut kysymys vaan siitä, mikä on liikenteessä ennalta-arvattavaa ja mikä ei. Siksi korkein oikeus myönsi Sarille valitusluvan – kuljettajalle, jonka alioikeus oli todennut syyttömäksi mutta hovioikeus ei.

Seuraavaksi juttua alettiin käsitellä kaikella sillä arvovallalla, mitä lakiasioissa maastamme löytyy.

Lopullinen päätös

Viimeistään nyt molempien osapuolten asianajajat alkoivat panostaa asiaan tosissaan. Se näkyi jo asiakirjanippujen paksuudessakin. KKO:lle jätetyssä kirjallisessa materiaalissa vedotaan useampien oikeusoppineiden kirjoituksiin alan julkaisuissa ennalta-arvattavuudesta sekä aikaisempiin eri oikeusasteiden päätöksiin.

Yksi tärkeä Itä-Suomen hovioikeuden päätös jäi Leenan asianajajalta huomaamatta, joka olisi ollut heidän kannaltaan edullinen. Se käsitelti periaatteessa samanlaista tilannetta ja sisälsi ajatuksen, että on ennalta-arvattavaa, jos joku ohittaa suojatien eteen pysähtyneen ajoneuvon pysähtymättä. Päätös oli ennalta-arvattavuusopin kannalta erittäin kiusallinen.

Sarin asianajaja sitä vastoin löysi heidän kannaltaan edullisen korkeimman oikeuden ratkaisun (ks. TM 16/11, 1987:87 D:R-86/691), jo-

ta voitiin jossakin määrin rinnastaa Sarin ja Leenan tapaukseen.

Ehkä päätös oli Leenan asianajajankin tiedossa, mutta hän pysyi viisaasti vaiti. Leenan toiminta tapahtuneessa kolarissa sisälsi hänen mukaansa vain vähäisen liikenne-rikkeen, josta olisi perusteltua jättää rangaistus tuomitsematta. Tuolla rikkeellä ei myöskään ”ole ollut kausaaliarvostelussa mainittavaa vaikutusta itse törmäykseen”.

Korkein oikeus oli toista mieltä. Sen mukaan ”Sarille ennalta arvatavissa ei ole ollut, että Leena on ajanut risteykseen noudattamatta tieliikennelain 32 §:n 2 momentissa säädettyä kieltoa pysähtymättä ohittaa suojatien eteen pysähtynyt ajoneuvo. Mikäli Leena olisi pysähtynyt suojatien eteen, ajoneuvot eivät olisi kohdanneet. Sari ei siten ole laiminlyönyt väistämisvelvollisuuttaan. Hovioikeuden päätös kumotaan siltä osin kuin Sari on tuomittu rangaistukseen ja alioikeuden päätöksen lopputulos jätetään tältäkin osin pysyväksi. Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot”.

Yhteenajoon syyllinen oli siis yksin Leena, joka ohitti suojatien eteen pysähtyneen ajoneuvon pysähtymättä hetkeä ennen törmäystä. Se olisi ollut kiellettyä ilman kolariakin. Päätös oli täysin linjassa tieliikenne-rikosoikeuden ennalta-arvattavuusopin kanssa. Lähtökohtana on luottamus. On oikeus luottaa siihen, että toiset noudattavat lakia. **TM**

Suojatie ja kärkikolmio

■ **LEHEMME** numerossa 7/2006 oli laaja artikkeli erilaisista suojatiehen liittyvistä tilanteista ja niiden tulkinnoista. Numerossa 14/2008 käsitelimme kärkikolmio-liikennemerkkiä ja sen erikoistapauksia.

Jos näyttöä välittömästi ennen kolaria tapahtuneesta suojatien edessä seisseen ajoneuvon ohittamisesta pysähtymättä ei ole, kolarin maksumieheksi voi jättää syytön, eli väistämisuunnasta tullut.

Väitteiden todistaminen nousee arvoon arvaamattomaan. Älä siirrä autoa, ota heti ylös paperille tai kuvaaja niiden autojen rekisteritunnukset, jotka näet paikalla. Älä unohda jalankulkijoita. Ota kuvia omas-
ta ja vastapuolen autoista eri suunnista.

Älä luota puheisiin. Pääsääntöisesti kutsu poliisi paikalle.

🔴 **ESKO** pysähtyi suojatien eteen. Sari lähti ylittämään risteystä kärkikolmion takaa. Leena ajoi keltaisella autollaan etuajo-oikeutettua katua ja ohitti hetkeä ennen törmäystä suojatien eteen pysähtyneen Eskon. Sarin näkemyksen mukaan hänellä ei ollut mitään mahdollisuutta välttää törmäystä. (Käytämme artikkelissa muutettuja etunimiä.)

